

Vastaus valtuustoaloitteeseen Kouvolan torjuttava maksuttoman toisen asteen koulutuksen romuttaminen

7559/00.05.00/2024

Kaupunginvaltuusto 10.06.2024 § 49

Puheenjohtaja Paula Werning esitteli sosiaalidemokraattisen valtuustoryhmän jättämän seuraavan valtuustoaloitteen:

”Orpon hallitus päätti huhtikuun 2024 kehysriihessä useista merkittävistä suomalaisen hyvinvointivaltion heikennyksistä. Erityisen haitallinen leikkaus on koulutuksen järjestäjiäkin koskettava päätös rajoittaa toisen asteen opiskelijoiden maksuttomia oppimateriaaleja ja ylioppilastutkintomaksuja sen vuoden loppuun, jolloin opiskelija täyttää 18 vuotta.

Maan hallituksen päätös romuttaa maksuttoman ja yhdenvertaisen mahdollisuuden suorittaa toisen asteen koulutus. Toimenpiteellä tavoitellaan vain 12 miljoonan euron vuosittaista säästöä valtakunnallisesti, mutta toteutuessaan se lisää nuorten ja perheiden eriarvoisuutta. Vuoden 2022 Lukiolaisbarometrin mukaan maksuttomien oppimateriaalien tarjoaminen on lisännyt lukiokoulutukseen hakeutumista erityisesti niiden opiskelijoiden kohdalla, joiden vanhemmista kumpikaan ei ole korkeakoulutettu, vähintään toinen vanhemmista on työtön tai joiden äidinkieli ei ole suomi. Toiseen asteen tutkinnon suorittamisella on myös selvä vaikutus myöhempään sijoittumiseen työmarkkinoille. Hallituksen esitys kohdistuu siis nimenomaisesti jo valmiiksi heikommassa asemassa oleviin nuoriin ja perheisiin lisäten eriarvoisuutta kaikkialla Suomessa. Päätetyllä koulutusleikkauksella saavuttaisiin vain minimaalista julkisen talouden säästöä ja se lisäisi nuorten eriarvoisuutta sekä kaventaisi vähintään osan nuorista tulevaisuuden mahdollisuuksia.

Lisäksi säästö on toteuttamiskelvoton. Esimerkiksi oppikirjojen, erilaisten opetusvälineiden ja tietokoneiden kerääminen pois opiskelijoilta sekä e-kirjalisenssien katkaiseminen kesken abiturienttivuotta tai opintojen loppurutistusta on arkijärjen vastaista ja erittäin haastavaa toteuttaa. Se myös lisäisi jo entisestään kuormittuneen opetushenkilöstön työkuormaa. Pahimmassa tapauksessa oppimateriaalien maksullisuudella olisi myös vaikutusta opinnoissa menestymiseen ja tutkinnon valmistumiseen. Vaihtoehtoisesti lukuisten pienten laskujen ym. maksujen laskuttaminen nuorilta opiskelijoilta aiheuttaa lisää hallintotaakkaa sekä -kuluja kunnille.

Valtuutetuille kuuluvaa aloiteoikeutta käyttäen sosialidemokraattinen valtuustoryhmä esittää, että:

1. Kouvolan kaupungin edunvalvonnan tavoitteeksi asetetaan valtioon vaikuttaminen, jotta päätetty koulutusleikkaus perutaan asian jatkovalmistelussa yllä mainituilla perusteilla ja
2. Kouvolan kaupunki päättää selvittää eri keinot turvata aidosti maksuton ja yhdenvertainen toisen asteen koulutus oppivelvollisuutta suorittaville asukkailleen kustantamalla yli 18-vuotiaiden toisen asteen oppimateriaalit, mikäli valtio toteuttaa koulutusleikkauksen.”

Kaupunginvaltuuston päätös:

Kaupunginvaltuusto päätti lähettää aloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Kokouksen lopuksi valtuuston puheenjohtaja Paula Werning kiitti valtuutettuja ja viranhaltijoita kuluneesta keväästä ja toivotti kaikille hyvää kesää.

Kasvatus- ja opetuslautakunta 21.11.2024 § 86

Valmistelija: Maria Lammi, lukiokoulutuksen vastaava rehtori, p. 020 615 5338, maria.lammi(at)kouvola.fi

Vastauksena sosialidemokraattisen valtuustoryhmän valtuustoaloitteeseen:

1. Kouvolan kaupungin edunvalvonnan tavoitteeksi asetetaan valtioon vaikuttaminen, jotta päätetty koulutusleikkaus perutaan asian jatkovalmistelussa yllä mainituilla perusteilla ja
2. Kouvolan kaupunki päättää selvittää eri keinot turvata aidosti maksuton ja yhdenvertainen toisen asteen koulutus oppivelvollisuutta suorittaville asukkailleen kustantamalla yli 18-vuotiaiden toisen asteen oppimateriaalit, mikäli valtio toteuttaa koulutusleikkauksen.

todetaan, että tilanne oppivelvollisuuteen liittyvän maksuttomuuden rajausten osalta on muuttunut valtuustoaloitteen jättämisen ajankohdan jälkeen.

Tilanne ennen 8.8.2024

Valtuustoaloitteen jättämisen aikaan toisen asteen toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet olivat seuraavat

Ammatillisen koulutuksen osalta mm.

- Oppivelvollisuuslaissa tarkoitettu toisen asteen maksuton oppimateriaali rajataan vuoden 2025 syksystä lukien sen kalenterivuoden loppuun, jonka kuluessa opiskelija täyttää 18 vuotta.

Lukiokoulutuksen toiminnallisen tuloksellisuuden osalta mm.

- Oppivelvollisuuslaissa tarkoitettu toisen asteen maksuton oppimateriaali rajataan vuoden 2025 syksystä lukien sen kalenterivuoden loppuun, jonka kuluessa opiskelija täyttää 18 vuotta. Rajaus koskee myös ylioppilastutkinnon tutkintomaksuja.

Nykyinen tilanne

Valtionvarainministerin pitämässä tiedotustilaisuudessa 8.8.2024 annetun tiedon mukaan maksuttoman oppimateriaalien rajaamista koskeva säästö korvataan vastaavansuuruisin vähennyksin toisen asteen koulutuksen hankerahoituksesta ja ammatillisen koulutuksen strategiarahoituksesta.

Oikeus maksuttomaan toisen asteen koulutukseen kestää sen kalenterivuoden loppuun, jolloin opiskelija täyttää 20 vuotta. Maksuttomuutta voidaan tämän jälkeen pidentää laissa säädetyillä perusteilla.

Maksuttomuutta pidennetään niiden ajanjaksojen kestoja vastaavasti, joiden aikana

- oppivelvollisuuden suorittaminen on ollut perusopetuksen suorittamisen jälkeen keskeytyneenä (oppivelvollisuuslaki 7 §)
- oppivelvollisuuden päättymisen jälkeen koulutuksen suorittaminen on ollut väliaikaisesti keskeytyneenä asianomaista koulutusta koskevassa laissa säädetyillä perusteilla (esim. lukiolaki 23 § tai laki ammatillisesta koulutuksesta 96 §)

Pääsäännön mukaan maksuttomuutta pidennetään edellä mainittujen keskeytymisjaksojen kestoja vastaavasti. Jos oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttäminen johtuu tilapäisestä ulkomailla oleskelusta tai opiskeluoikeuden väliaikainen keskeyttäminen johtuu asianomaista koulutusta koskevassa laissa tarkoitettua muusta perustellusta syystä, maksuttomuutta pidennetään kuitenkin enintään yhden vuoden ajan.

Edellä mainittujen syiden lisäksi maksuttomuutta voidaan pidentää enintään yhden vuoden ajan, jos opiskeluajan pidentymisen syynä on:

- terveydellisiin tai muihin painaviin syihin liittyvä opiskelualan vaihto
- oppimisvaikeudet
- perusopetuksen jälkeisen valmentavan tai valmistavan koulutuksen suorittaminen
- perusopetuksen oppimäärän suorittamisen viivästyminen.

Oppivelvollisten oikeus maksuttomaan opiskeluun päättyy sen kalenterivuoden lopussa, kun hän täyttää 20 vuotta.

Oppivelvollisuuslain ([Oppivelvollisuuslaki 1214/2020 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#)) 16§:ssä kuitenkin mainitaan, että

"maksuttomuutta voidaan pidentää enintään yhden vuoden ajan, jos opiskeluajan pidentymisen syynä on:

- 1) terveydellisiin tai muihin painaviin syihin liittyvä opiskelualan vaihto;
- 2) oppimisvaikeudet;
- 3) perusopetuksen jälkeisen valmentavan tai valmistavan koulutuksen suorittaminen;
- 4) perusopetuksen oppimäärän suorittamisen viivästyminen.

Maksuttomuuden pidentämisestä päättää opiskelijan hakemuksesta se koulutuksen järjestäjä, jonka opintojen aikana opiskelija hakee maksuttomuuden pidentämistä. Maksuttomuuden pidentämistä voi hakea aikaisintaan kuusi kuukautta ennen 16 §:n 1 momentissa tarkoitetun maksuttomuuteen oikeuttavan ajan päättymistä.

[\(8.7.2022/715\)](#)"

Lisätietoja: Maria Lammi, lukiokoulutuksen vastaava rehtori, p. 020 615 5338, maria.lammi(at)kouvola.fi, Anna-Leena Ollikainen, koordinoiva opinto-ohjaaja, 020 615 8419, anna-leena.ollikainen(at)kouvola.fi

Sivistysjohtajan ehdotus:

Kasvatus- ja opetuslautakunta päättää antaa valtuustoaloitteeseen selostusosan mukaisen vastauksen asian käsittelystä kasvatus- ja opetuslautakunnassa.

Kasvatus- ja opetuslautakunnan päätös:

Kasvatus- ja opetuslautakunta hyväksyi päätösehdotuksen.

Kaupunginhallitus 10.02.2025

Valmistelija: hallintojohtaja Saara Rahkonen-Rannikko, puh. 020 615 9066, saara.rahkonen-rannikko(at)kouvola.fi

Kasvatuksen ja opetuksen toimialan vastaus valtuustoaloitteeseen:

Valtuustoaloitteen keskeinen sisältö ja sen sisältämä esitys toimenpiteiksi

Kaupunginvaltuuston kokouksessa 10.6.2024 Paula Werning teki valtuustoaloitteen, että Kouvolan on torjuttava hallituksen esitys toisen as-teen maksuttomuuden romuttaminen Kouvolassa ja taattava yhdenvertaiset koulutusmahdollisuudet toisen asteen opiskelijoille.

1. Kouvolan kaupungin edunvalvonnan tavoitteeksi asetetaan valtioon vaikuttaminen, jotta päätetty koulutusleikkaus perutaan asian jatkovalmistelussa yllä mainituilla perusteilla ja
2. Kouvolan kaupunki päättää selvittää eri keinot turvata aidosti maksuton ja yhdenvertainen toisen asteen koulutus oppivelvollisuutta suorittaville asukkailleen kustantamalla yli 18-vuotiaiden toisen asteen oppimateriaalit, mikäli valtio toteuttaa koulutusleikkauksen.

Taustaa: tilanne ennen 8.8.2024

Valtuustoaloitteen jättämisen aikaan toisen asteen toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet olivat seuraavat

Ammatillisen koulutuksen osalta mm.

- Oppivelvollisuuslaissa tarkoitettu toisen asteen maksuton oppimateriaali rajataan vuoden 2025 syksystä lukien sen kalenterivuoden loppuun, jonka kuluessa opiskelija täyttää 18 vuotta.

Lukiokoulutuksen toiminnallisen tuloksellisuuden osalta mm.

- Oppivelvollisuuslaissa tarkoitettu toisen asteen maksuton oppimateriaali rajataan vuoden 2025 syksystä lukien sen kalenterivuoden loppuun, jonka kuluessa opiskelija täyttää 18 vuotta. Rajaus koskee myös ylioppi-lastutukinnon tutkintomaksuja.

Tilanne oppivelvollisuuteen liittyvän maksuttomuuden rajausten osalta on muuttunut valtuustoaloitteen jättämisen ajankohdan jälkeen.

Nykytilakuvaus

Valtionvarainministerin pitämässä tiedotustilaisuudessa 8.8.2024 annettun tiedon mukaan maksuttoman oppimateriaalien rajaamista koskeva säästö korvataan vastaavansuuruisin vähennyksin toisen asteen koulutuksen hankerahoituksesta ja ammatillisen koulutuksen strategiarahoituksesta.

Oikeus maksuttomaan toisen asteen koulutukseen kestää sen kalenterivuoden loppuun, jolloin opiskelija täyttää 20 vuotta. Maksuttomuutta voidaan tämän jälkeen pidentää laissa säädetyillä perusteilla.

Kouvolan Yhteislyseossa on käynnistetty urheilulinja, jonka suorittaminen vie opiskelijoilta 3,5-4 vuotta. Näin ollen urheilulinjalaisia koskee pidennetty opiskeluaika ja sen myötä pidennetty opintojen maksuttomuus.

Maksuttomuutta pidennetään niiden ajanjaksojen kestoja vastaavasti, joiden aikana

- oppivelvollisuuden suorittaminen on ollut perusopetuksen suorittamisen jälkeen keskeytyneenä (oppivelvollisuuslaki 7 §)
- oppivelvollisuuden päättymisen jälkeen koulutuksen suorittaminen on ollut väliaikaisesti keskeytyneenä asianomaista koulutusta koskevassa laissa säädetyillä perusteilla (esim. lukiolaki 23 § tai laki ammatillisesta koulutuksesta 96 §)

Pääsäännön mukaan maksuttomuutta pidennetään edellä mainittujen keskeytymisjaksojen kestoja vastaavasti. Jos oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttäminen johtuu tilapäisestä ulkomailta oleskelusta tai opiskeluoikeuden väliaikainen keskeyttäminen johtuu asianomaista koulutusta koskevassa laissa tarkoitetusta muusta perustellusta syystä, maksuttomuutta pidennetään kuitenkin enintään yhden vuoden ajan.

Edellä mainittujen syiden lisäksi maksuttomuutta voidaan pidentää enintään yhden vuoden ajan, jos opiskeluajan pidentymisen syynä on:

- terveydellisiin tai muihin painaviin syihin liittyvä opiskelualan vaihto
- oppimisvaikeudet
- perusopetuksen jälkeisen valmentavan tai valmistavan koulutuksen suorittaminen
- perusopetuksen oppimäärän suorittamisen viivästyminen.

Oppivelvollisten oikeus maksuttomaan opiskeluun päättyy sen kalenterivuoden lopussa, kun hän täyttää 20 vuotta.

Aloitteen tekijöiden kommentit vastauksesta

Valtuustoaloitteeseen laadittu vastaus on annettu valtuustoaloitteiden käsittelyohjeen mukaisesti aloitteen tekijöille kommentoitavaksi ennen vastauksen päätöksentekoon saattamista. Laadittuun vastaukseen ei saapunut kommentteja määräaikaan mennessä.

Yhteenveto: valtuustoaloitteessa esitettyjen toimenpiteiden toteuttaminen ja siihen liittyvät perustelut sekä mahdolliset rajoitteet

Valtuustoaloite raukesi Valtionvarainministerin 8.8.2024 pitämän tiedotustilaisuuden myötä. Tiedotustilaisuudessa annetun tiedon mukaan maksuttoman oppimateriaalien rajaamista koskeva säästö korvataan vastaavansuuruisin vähennyksin toisen asteen koulutuksen hankerahoituksesta ja ammatillisen koulutuksen strategiarahoituksesta.

Valtuustoaloite ei johda toimenpiteisiin.

Lisätietoja maksuttomuuden pidentämisestä:

Oppivelvollisuuslain (Oppivelvollisuuslaki 1214/2020 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX ®) 16§:ssä kuitenkin mainitaan, että

"maksuttomuutta voidaan pidentää enintään yhden vuoden ajan, jos opiskeluajan pidentymisen syynä on:

- 1) terveydellisiin tai muihin painaviin syihin liittyvä opiskelualan vaihto;
- 2) oppimisvaikeudet;
- 3) perusopetuksen jälkeisen valmentavan tai valmistavan koulutuksen suorittaminen;
- 4) perusopetuksen oppimäärän suorittamisen viivästyminen.

Maksuttomuuden pidentämisestä päättää opiskelijan hakemuksesta se koulutuksen järjestäjä, jonka opintojen aikana opiskelija hakee maksuttomuuden pidentämistä. Maksuttomuuden pidentämistä voi hakea aikaisintaan kuusi kuukautta ennen 16 §:n 1 momentissa tarkoitetun maksuttomuuteen oikeuttavan ajan päättymistä. (8.7.2022/715)"

Lisätietoja: koulutuspalvelupäällikkö Maria Lammi, p. 020 615 5338, maria.lammi(at)kouvola.fi

Kaupunginjohtajan ehdotus:

Kaupunginhallituksen ehdotus kaupunginvaltuustolle:

Kaupunginvaltuusto päättää

1. merkitä valtuustoaloitteeseen saadun vastauksen tiedoksi ja
2. todeta, ettei aloite anna aiheita muihin kuin vastauksessa mainittuihin toimenpiteisiin ja valtuustoaloite on käsitelty loppuun.

Kaupunginhallitus päättää tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta kokouksessa ja se on nähtävillä yleisessä tietoverkossa 11.2.2025 lukien.

Kaupunginhallituksen päätös: